Andrzej Cwer

Koncepcja korczakowskiego samorządu wychowawczego – spojrzenie refleksyjne

Korczak's conception of educational self-government

Streszczenie

Osoba Janusza Korczaka pisarza, pedagoga, działacza społecznego stanowi niezwykle ważną postać w polskiej i europejskiej pedagogice. Jest umieszczany wśród takich moralnych autorytetów ludzkich jak Sokrates, J.H. Pastolozzi, M. Gandhi czy A.Schweitzer.

Janusz Korczak tworzył teorię pedagogiczną, o prekursorskim charakterze wobec ówczesnych teorii wychowawczych. Był zwolennikiem uznania autonomii i godności dziecka stanowiących kwestie priorytetowe w jego antyautorytatywnym systemie wychowawczym, respektującym potrzeby i dążenia dziecka, a zarazem skłaniającym je do pracy nad sobą, aktywności i samodzielności, opartej m.in. na różnych formach samorządności dziecięcej.

Przeciwstawiał się rozpowszechnionemu w praktyce pedagogicznej „wpajaniu dyscypliny", wykluczał kary cielesne, potępiał praktyki zawstydzania dziecka. Proponował system zachęt i trzy zasady wychowawcze: współgospodarzenie, współzarządzanie oraz oddziaływanie opinii społecznej, które realizował przez organizowanie sklepików szkolnych, gazetek, kółek zainteresowań, dziecięcego samorządu oraz sądów koleżeńskich, rozstrzygających konflikty i zatargi, a zarazem uczących odpowiedzialności i empatii. Wspierał wysiłek dzieci związany z samodoskonaleniem stosując różnego rodzaju zachęty, np. ceremoniał rannego wstawania, uroczyste wyprawianie do szkoły, konkursy życzliwości, przedstawienia teatralne. Znajomość idei pedagogicznych i systemu wychowawczego Janusza Korczaka jego spuścizna literacka powinna być podstawowym elementarzem warsztatu wychowawczego każdego przyszłego pedagoga.

Summary

Being a doctor by vocation, am educator by avocation, and a writer of talent, Janusz Korczak created an interesting and, in its own way original, educational system. The children's self-government formed the basis of his system. From an institutional point of view, this self-government consisted of a/ the friendly court, b/ the governing council, and c/ the children's parliament. These three closely interlinked agents made up a quite compact and rich combination of means for activizing the young people in the process of their education. Taken together, they made up the total of the Korczak conception of educational self -government, the sphere of in-fluence of which embraced the entirity of the child's life.

This self-government which was treated by Janusz Korczak as the starting point of child care, became with time the source and basis of his educational system. This system played an important role in Poland during the years 1918- 1939 in stimulating the thought and perfecting the practice of education for child welfare.